

Muôn pháp chỉ là một

Đức Phật nói (1): *Này Tu Bồ Đề, tất cả các đức Phật và pháp Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác của các đức Phật, đều xuất phát từ kinh này. Này Tu Bồ Đề, cái gọi là pháp Phật, đó chính là cái không phải pháp Phật*

Đức Phật nói (2): *Thầy Tu Bồ Đề, thầy nghĩ sao, Như Lai có đặc pháp Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác không? Như Lai có pháp gì để tuyên thuyết hay không?*

Thầy Tu Bồ Đề thưa: Theo con hiểu điều Phật dạy thì chẳng có một pháp gì riêng biệt được gọi là Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác, cũng không có một pháp nào riêng biệt được Như Lai tuyên thuyết. Vì sao? Vì những pháp mà Như Lai đã chứng và đã nói thì không thể nắm bắt được, cũng không thể diễn tả được. Đó không phải là pháp cũng không phải là không pháp. Vì sao? Vì tất cả các bậc hiền thánh đều do pháp Vô Vi mà trở nên khác người.

Đức Phật hỏi thầy Tu Bồ Đề (3): *Thuở xưa lúc còn theo học với Phật Nhiên Đăng, Như Lai có đặc pháp gì chẳng ?*

Bạch đức Thế Tôn, không. Ngày xưa, khi còn ở với Phật Nhiên Đăng, Như Lai không có đặc pháp gì cả.

Đức Phật nói : *Tu Bồ Đề, thầy nghĩ sao? Ngày xưa khi còn ở với Phật Nhiên Đăng, Như Lai có đặc pháp gì gọi là Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác hay không?*

Bạch đức Thế Tôn, không. Theo cách con hiểu lời Phật dạy thì không có pháp gì sở đắc gọi là Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác.

Đức Phật dạy: Đúng như thế, đúng như thế! Này Tu Bồ Đề, thật ra không có pháp gì gọi là Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác mà Như Lai có đắc. Nếu có thì đức Phật Nhiên Đăng đã không thọ ký cho ta như thế này: 'Sau này ngươi sẽ thành Phật hiệu là Thích Ca Mâu Ni.' Chính vì không có pháp có thể sở đắc gọi là Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác cho nên đức Phật Nhiên Đăng mới nói với ta như thế. Vì sao? Như Lai có nghĩa là chân như của các pháp. Nếu có người nói Như Lai đắc pháp Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác thì người đó làm: chẳng có pháp Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác có thể đắc. Tu Bồ Đề, pháp Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác mà Như Lai đắc ấy, thật ra không phải thật cũng không phải hư. Cho nên Như Lai đã từng nói: tất cả các pháp đều là pháp Phật. Cái mà ta gọi là tất cả

các pháp thật ra không phải là tất cả các pháp cho nên mới gọi là tất cả các pháp. Tu Bồ Đề, cũng ví dụ như thân người cao lớn."
Tu Bồ Đề thưa: "Cái mà Như Lai gọi là thân người cao lớn, chẳng phải là thân người cao lớn."

Luận giải:

Trước hết, hãy đặt lại câu hỏi:

Có phương pháp tu nào gọi là phương pháp tu Phật không ? Không.

Nếu không, sao thành Phật được ?

Vậy, hỏi lại:

Có phương pháp tu nào gọi là phương pháp tu Phật không ? Có.

Có, vậy, giáo trình dạy và học để tu thành Phật gồm những gì ? Thời gian tu là bao lâu ?

Như vậy, rõ ràng, nếu cho rằng không thì không được ; cho rằng có thì lúng túng. Giữa không được và lúng túng – phải chọn lấy cái lúng túng trước, để xem xét nó:

Tại sao lại lúng túng ? Tại vì cái tên gọi. Cái tên gọi mang tính chuyên biệt. Về tính chuyên biệt, như đã đề cập, trong hàng muôn nghìn Pháp của đức Như Lai đều là “ đặc trị”, vì đặc trị nên gọi đó là “chuyên trị”, vì chuyên trị nên rất chuyên biệt. Tất cả đều là chuyên biệt – nên không còn cái gì riêng để chuyên biệt nữa. Thực ra, đây cũng chỉ là một trong vô số cách diễn bày thôi.

Đức Như Lai đã trả lời câu hỏi này rất rõ:

Này Tu Bồ Đề, thật ra không có pháp gì gọi là Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác mà Như Lai có đặc.

Ta chỉ cần lắp ghép thôi, là ra hàng loạt câu trả lời:

Này Tu Bồ Đề, thật ra không có pháp gì gọi là Pháp Phật mà Như Lai có đặc.

V.v...

Một câu hỏi rất cơ bản ở đây là:

Tại sao, vì lẽ gì đức Như Lai lại đưa vấn đề ra như thế ? Tại sao, vì lẽ gì vấn đề này lại cứ được lập đi, lập lại—ngoài hình thức cổ của kinh ?

Vì con người nặng lòng với cái áo choàng, tên gọi của nó – và, thực ra, đức Như Lai nhận biết ra điều sâu kín nhất của con người: con người vốn tham lam lại hay nôn nóng. Cái gì cũng là muốn “mì ăn liền”, tu chưa được là bao đã muốn ngay (hoặc tưởng tượng ra) được chứng đắc quả to – phải là quả rõ to kia (mới hài lòng).

Một Bồ Tát càng nôn nóng, càng ham muốn ... thì con đường mỗi lúc mỗi hẹp. Vì sao ? Vì đến đây vẫn còn vương, còn kẹt vào cái Ngã, cái Nhân ... chưa thoát ra được.

Vậy, hỏi lại:

Có phương pháp tu nào gọi là phương pháp tu Phật không ? Không – nhưng chẳng phải là không, vì: *“tất cả các đức Phật và pháp Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác của các đức Phật, đều xuất phát từ kinh này”*. Bộ kinh này là Kim Cương Bát Nhã Ba La Mật Đa, tức là Pháp Phật chứ là gì ?

Câu:

“Như Lai đã từng nói: tất cả các pháp đều là pháp Phật. Cái mà ta gọi là tất cả các pháp thật ra không phải là tất cả các pháp cho nên mới gọi là tất cả các pháp. Tu Bồ Đề, cũng ví dụ như thân người cao lớn.”

Luận giải:

Trước hết phải đề cập đến cụm từ: *“Không. Nhưng chẳng phải là không”* hay: *“Không, cũng chẳng phải là không”*. Đây không phải là cách nói nước đôi. Nếu lạm dụng cụm từ này một cách vô căn cứ, thì đó cũng là chưa hiểu về tánh Không vậy.

“Không. Nhưng chẳng phải là không”, cái mà ta phủ định đó là hình tướng của nó – tức là cái vô bực, thứ không thật có. Thứ không thật có ấy – không phải là không có – thậm chí không những không phải là không có mà đó còn là cái có mang tính quyết định. Đó là cái có mà ta phải hết sức lao khổ vun bồi. Vì cái có ấy là vô hình vô tướng – do không nhận biết được bằng các giác quan – nên sáu trần không tiếp xúc – vì vậy ý thức về cái có ấy là trống rỗng. Ý thức trống rỗng nên chẳng thể mách bảo được điều gì. Vì vậy, mang cái vô hình vô tướng vào ý thức trống rỗng là việc rất mực khó khăn – bởi nó không bình thường chút nào, đó là: vượt qua các trạm sáu căn, sáu trần. Chỉ có niềm tin mới làm được việc này. Niềm tin càng mãnh liệt, càng sâu sắc thì sự chứng thực càng nhanh. Một khi đã được thực chứng, niềm tin kia sẽ được củng cố.

Cho nên, qua cánh cổng Bát Nhã, là bước vào lãnh vực trí tuệ Phật. Trí tuệ Phật là không cùng nên cũng dễ choáng ngợp...

Trở lại vấn đề, để xét câu nói trên, chia làm ba mệnh đề:

Mệnh đề một:

“Như Lai đã từng nói: tất cả các pháp đều là pháp Phật”.

Như đã trình bày: Muôn vạn Pháp Như Lai đều có cứu cánh như nhau, đó là: cách đi đến “đất Phật”.

Mệnh đề hai này là cả một “ma trận”.

“Cái mà ta gọi là tất cả các pháp thật ra không phải là tất cả các pháp / cho nên mới gọi là tất cả các pháp”.

Trước hết phải tách mệnh đề này ra làm hai phần (như trên): Tạm bỏ phần sau đi, lấy phần trước sẽ như sau:

“Cái mà ta gọi là tất cả các pháp thật ra / không phải là tất cả các pháp”

Lại tách ra hai phần, bỏ phần trước đi, lấy phần sau và đặt thành vấn đề sẽ như sau:

Nêu: *không phải là tất cả các pháp* thì là cái gì ? Trả lời: *Là một Pháp.*

Lấy kết quả này ráp với phần sau của mệnh đề hai đặt thành câu có nghĩa sẽ như sau:

Vì không phải *Là một Pháp cho nên mới gọi là tất cả các pháp”.*

Lấy ý của mệnh đề một và hai sẽ là:

Muôn pháp là một. Một, chẳng phải là một pháp cho nên là muôn pháp.

Bây giờ sự tìm hiểu nghĩa mới là bắt đầu:

Nêu cần một cái tên chung nhất để gọi tất cả muôn pháp của đức Như Lai thì đó là pháp Phật chứ không thể là gì khác được. Một khi đã là pháp Phật thì cứu cánh của pháp ấy là Vô Vi chứ không còn con đường nào khác được .

Ngoài tên chung là Phật Pháp ấy thì: *một, chẳng (thể) là một pháp cho nên (phải) là muôn Pháp.*

Thực vậy, thử hỏi: Mỗi con người, với *chất* người có giống nhau không ? Chắc chắn không một ai giống ai. Trí tuệ có ai giống ai không ? Chắc chắn không một ai giống ai. Hoàn cảnh, điều kiện có ai giống ai không ? Chắc chắn không một ai giống ai v.v...

Vì vậy, không thể là một Pháp mà (phải) là *muôn Pháp* .

Đến đây, lý giải như vậy, thực ra vẫn chưa thể gọi là hiểu được ý Như Lai và đặc biệt là chưa hiểu được sự chuyển hóa đến vô cùng vi diệu của lý vô Ngã. Tất cả những cân, đong, đo, đếm ... của con người – chỉ thuộc về cái *hữu hạn*. Với *vô hạn*, các quy luật về sự chuyển hóa không còn bị giới hạn bởi bất kỳ một điều kiện nào. Ví như, trong thế giới tự nhiên của hữu hạn, một mầm cải để thành một cây cải mang ra chợ bán, phải mất năm bảy tuần gì đó – cùng với các điều kiện thuận lợi về: nước, phân ... Sự chuyển hóa thuộc về *vô hạn*, không còn lệ thuộc vào không gian, thời gian và tất cả những điều kiện ấy nữa. Thoát, mầm cải ấy sẽ thành cây cải. Trong chừng mực nào đó của pháp quán chiếu, con người vẫn có thể “nhận biết” được phần nào sự chuyển hóa “kỳ diệu” trong cái *vô hạn* này. Quy luật về sự chuyển hóa

“bên trong”, của cái *chất* con người thuộc về cái *vô hạn*. Như vậy, cái *vô hạn* ấy có ở đâu xa ?! Nó ở đây ! Nó ở đây ! Nó ở đây ! Hóa ra, nó ở ngay trong con người mình. Thật, không thể hình dung, tưởng tượng ra nổi điều như vậy. Than ôi, vì không nhận biết được, nên ... từ một con người, thoát cái ... đã trở thành ... súc sinh mất rồi !

Quay trở lại vấn đề, hiểu được ý của Như Lai ở đây là thế nào ?

Tất cả muôn pháp ấy cũng chỉ là một.

Con người vốn hay phân biệt, tính toán, kèn cựa, so đo ... Phải là tu Pháp “này” – mới là “xin”, mới mau chứng đắc, tu Pháp “kia” là ... còn thấp lắm ! Phải làm thế “này” mới đúng, mới mau chứng đắc, làm thế “kia” là hỏng !

Nếu là như thế, liệu rằng, đã hiểu được lẽ : *Pháp vốn là vô Ngã* – vốn là sự biến hóa *vi diệu* như vừa mới trình bày ở trên chưa ?

Một cụ già ít chữ, rị mọ, cố mà ê a câu kinh, lộn lên, lộn xuống ... có chậm chứng đắc hơn một người uyên thâm chữ nghĩa không ? Câu trả lời phải là: chưa thể khẳng định.

Vậy thì, sao lại là cao thấp ? Cao thấp để làm gì ?

Một người, có niềm tin, chỉ niệm bài kệ bốn câu trong kinh này, rồi đem truyền đạt cho người khác, việc tụng, việc làm ấy là ít hay nhiều ? (*Chỗ này xin để tự người đọc trả lời*)

Vì thấy các Bồ Tát còn quá nặng lòng việc cao thấp của các Pháp nên đức Như Lai mới nói câu trên ấy. Vì thấy các Bồ Tát còn quá nặng lòng việc hơn thua nên đức Như Lai mới nói câu trên ấy.

Ở góc độ logic và khoa học sẽ đặt vấn đề như sau:

Đức Phật nói rằng: Muôn pháp là một – có nghĩa đó là một chỉnh thể về giáo lý nhà Phật, đúng không ? Hay nói một cách khác, trong muôn vàn pháp ấy, mỗi Pháp là một thành tố tạo ra một tổng thể đa sắc, đa chiều của toàn bộ hệ thống giáo lý nhà Phật, đúng không ?

Sẽ luôn gặp cách đặt vấn đề, có vẻ “rõ ràng” như vậy .

Câu trả lời là:

- Đức Phật nói: *Muôn pháp là một. Một, chẳng phải là một pháp cho nên là muôn pháp.*
- Mỗi pháp Phật là một chỉnh thể. Mỗi pháp Phật không phải là thành tố tạo ra một pháp Phật chỉnh thể.

Hoặc sẽ bắt gặp cách đặt vấn đề khác:

Đức Phật đã nói: *“Như Lai đã từng nói: tất cả các pháp đều là pháp Phật”,* như vậy, *“đều là”* ở đây có nghĩa giống hệt nhau, đúng không ?

Câu trả lời là: *“đều là”* ở đây không phải giống hệt nhau, mà là các pháp Phật bình đẳng, không cao, không thấp.

Mệnh đề ba:

“Tu Bồ Đề, cũng ví dụ như thân người cao lớn.”

Tu Bồ Đề thưa: “Cái mà Như Lai gọi là thân người cao lớn, chẳng phải là thân người cao lớn.”

Cái thân, cái xác, cái mã, cái vỏ bề ngoài ấy – nói lên điều gì ? Trong hữu hạn, nó nói lên rất nhiều điều. Đó là: một người to, cao, khỏe mạnh, ăn như hổ, nói như sấm v.v... tuy nhiên, trong cái vô hạn, khi mà tước bỏ cái phần “vỏ” đi, thì: *chẳng phải là thân người cao lớn.* Có nghĩa, cái thực tướng, của con người to lớn ấy – có khi, thua cả một thân người “loắt choắt”. *Thực tướng* ấy, gọi là *cấu trúc tâm linh phần tâm* (đã đề cập trong “Tâm và Tâm Linh”).

Đức Phật Nói:

“Tu Bồ Đề, nếu một vị Bồ Tát nào thông đạt được lý vô ngã vô pháp thì Như Lai gọi người đó là một vị Bồ Tát đích thực”.

(Trích chú giải kinh “Kim Cương Bát Nhã Ba La Mật Đa”)